Број 118 У Новом Саду, у петак 30. маја 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан данкута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте сваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул, бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Ко преговара са Векерлом?

Кадгод је Томић, Красојевић или ма који члан радикалне странке отишао у Пешту и остао се са Кошутом, Векерлом или Бањањијем самосталски листови надали су дивљу дреку: „Видиш ли народе српски, те изроде, те одроде, те Мађароне како пузе пред властима и лижу руке Векерлу и Мађарима?!“

Чланови радикалне странке скоро су увек били звани на разговор и договор; а разговор се кретао о нашим аутономним и политичким стварима Нико од наших није ишао да кога оклевета или да штогод за себе лично моли.

Кошут, Бањањи и Векерле свакојако имају важну реч да воде у оним стварима, које се тичу српскога народа. И кад таки одлучни фактори зову радикале на договор и траже објашњења у заплетеним стварима, онда је одиста за сваког поштеног човека јасно, да су наши људи не само у праву него да су шта више и дужни одазвати се позиву и тамо отићи, о свом круву и руву, ради одбране народних ствари

Да су наши тако често морали горе да иду томе су криви баш исти самосталци и либерали, који су их непрестано, стално и ужасно обасипали најстрашнијим клеветама и најгаднијим лажима.

Али једно се при томе не сме ипак никако из вида изгубити: **Радикали су увек ишли јавно.**

Читаоцима нашим познато је до душе да су Супило и Загорац ишли у Беч и говорили тамо са Луегером, вођом хришћанских социјалиста, а љубимцем нашег престолонаследника. Још боље им је то познато, да су исти људи са самосталцима и у сабору, па и походницима трчкали незвани за истим Векерлом.

Кад они то чинише то је њима било сасвим поштено и право; то им је била дужност; то им није било ни издајство ни мађаронство: то је било чисто — **самосталско србовање**

Но ко је мислио, да је на томе остало, тај се ће то преварио. Несмотреној речи Векерловој имамо да захвалимо једно драгоцено Супилово признање.

Векерле је наиме — по једном телеграму „Обзоровом“ — изјавио у разговору: да **више неће преговарати** са елементима, као што су Медаковић и другови Пређе је дакле преговарао.

„Србобран“ пише у свом броју 121. овако: „Морамо додати, да је тај исти „горди Векерле још зимус у парламенту двапута позивао и молио дра Медаковића да му дође на договор, једанпут преко дра Полита, а други пут преко уредника „Пестер Лојда“ ингера“.

„Србобран“ додаје лажно, да је др Медаковић „дакако“ обадва пута позив одбио, но историја о томе говори друкчије — Господо око „Србобрана!“ Овом приликом хоћемо само да вечнога спомена ради, овековечимо тај факт да је др. Полит, тај „љути противник Векерлов“, био фирер — за тај договор

Но далеко је важније оно, што је с тим у свези написао и потписао вођа српско-хрватске коалиције Супило, у броју 133 свога листа. „Ријечки Нови Лист“, под насловом: „Једна Векерлова изјава“. Доноси међу осталим ово прекрасно признање.

Друго пако што му морамо рећи (Векерлу) јест то, да је се госп. Александар Векерле „са елементима као Медаковић и другови упуштао и те како у преговоре.. па ћемо га на нешто сјетити:

„Сјећа ли се г Векерле оне касне вечери, када је он из палаче министра председника, дао удалити све слуге и чиновнике, осим својих најинтимнијих, а то зато, да штогод у новине не би дошло. Кога је оно касно увече себи звао, кога ли очекивао, г. министар председник Векерле? Сјећали се, тко је онда к њему дошао и био одмах уведен од слуге и тајника, који су тамо чекали на овај ноћни састанак, на чији позив, на чију молбу следио овај ноћни посјет? Сјећали се г. Векерле, како је она конференција о којој доселе јавности није ништа познато трајала до у касну ноћ?“...

У даљем делу чланка прича Супило, да их је Векерле наговарао да попусте али они не хтедоше.

Уколико то одговара истини, нека он то расправи са Векерлом.

Овом је приликом за нас ово веома важно Изгледа, да је на том ноћном састанку био Супило и Медаковић.

И ми хоћемо то да утврдимо, да до сада, о тој ноћној конференцији ником ништа није било познато И када се љуто посвађаше, господа Супило и Медаковић не хтедоше одати свога ноћног друга Векерла.

У највећој тајности ноћу, одржали су они састанак А нису зато хтели ништа о њему причати, јер је био тајни ноћни састанак и јер том индиекрецијом не хтедоше кварити себи пријатељство за — будућност

Рачунају сигурно та господа, да у будућности може ипак доћи до споразума, па неће на себе срџбу да навлаче.

Но једно је јасно — после свега овога — за сав поштен свет

Радикали преговарају са сваким само **јавно** и **отворено** самос алци **ноћу и тајно**

И таки гадови смеју још кога да грде „Векерловцима“?

Ненад.

Позив на збор!

Од ратара из прњавора Шишатовца, Ковеждина и Привинеглаве добијамо ова позив па га у целости уврштујемо:

Браћо!

Српски ратар једва је дочекао потврду манастирске уредбе, која треба да му осигура будућност Поједини калуђери свим силама настоје да осујете изведење те, за српскога сељака спасоносне уредбе

Позивамо вас за то браћо на јаван збор, да на њему подигнемо свој глас против оних калуђера, који хоће да омету праведну манастирску уредбу, те да их на том збору осудимо и жигошемо

Дођите браћо ратари у што већем броју на јаван збор дана 2 (15) јуна о г. у „Српски Дом“ у Митровици.

Сазивачки одбор:

Из Шишатовца:
Миленко Буиновић,
Јован Мошић,
Војин Буиновић,
Јован Друлин

Из Ковеждина:
Живан Лазић,
Јоца Јанковић,
Милош Коларић,
Никола Давидовић

Из Привинеглаве:
Никола Јовановић,
Мика Јаношевић,
Петар Милаковић,
Глиша Андрић,
Милутин Поповић.

Значајно је да овај збор сазивају ратари који станују у непосредној близини манастира и који најбоље познају живот и рад наших калуђера Ратари позивају све своје другове, па и оне, који су заведени од самосталаца и друге клике, да се и њихова реч чује Нека дођу и требало би да дођу, да чују из уста својих другова ратара како живе и газдују калуђери.

Једна врло обешењачка цетињска изјава.

Познато је да су пред цетињским судом пијаница Рајковић и плаћени шпијон босанских власти Настић, оклеветали и краља Петра и српску владу. Отправник послова Србије на Цетињу чим су те речи пале у црногорској судници, затражио је задовољштине од Томановићеве владе И кад није добио, он је од своје владе затражио допуст и добио га брзојавно на неодређено време. Другим речима ово значи прекидање сваке везе између Србије и Црне Горе И доиста после оних срамних призора на цетињској судници, где се Србија и краљ њен клеветају, а плаћеном шпијуну Настићу, Томановићеве пришипетље и перјари тапшу, српски отправник послова није ни могао друкчије да поступи И шта се десило Како нам брзојав јавља, пре но што је отправник послова Србије отишао са Цетиња министар председник Томановић му је изјавио, како он Томановић неверује Настићевим исказима, а не верује чак ни то да су оптужени црногорски прваци доиста криви То је доиста обешењачка изјава. Шта има Томановић да верује или неверује?! Та он најбоље зна ко је удесио целу ту заверу и ко је створио бомбе и нашао Рајковића и Настића и друге Зна он најбоље да Србија и јадни оптужени прваци црногорски нису ни најмање криви. И Томановић још имаде образа то да каже, кад на Цетињу још и даље продужавају ту с њиме удешену гадну комедију са завером и суђењем. Зар мисли да ће том изјавом некако спрати са себе одговорност и рећи: Па ето свете ја сам јавно казао и отправнику Србије да неверујем Настићевим изјавама и у кривицу оптужених црногорских првака Но суд верује и он суди. Ја не могу шта. Ко је могао да буде један од главних твораца те срамне афере, тај је у стању и такову изјаву да даде. И доиста Томановић је доказао да је то у стању, а његов присни пријатељ др. Полит, једини ће бити кадар да му верује“.

Поздравни телеграм у Ревал

„Новоје Времја“ јавља, да су босанско херцеговачки исељеници, који живе у Србији, упутили цару Николају и краљу Едуаду у Ревал овај поздравни телеграм: Заступници босанских и херцеговачких исељеника, који живе у Србији, поздрављају од срца најмоћније владаре Европе приликом састанка им и моле Ваша Величанства, да се сетите судбине Босанаца и Херцеговаца, јер досад још ништа не добише од свега оног, што им је обећано на цариградској конференцији пре тридесет година.

Две значајне здравице.

Са руске царске јахте у ревалском пристаништу, разлегле су се у уторак широм света две значајне здравице. Прву је здравио руски цар Никола, другу енглески краљ Едвард. Обе те здравице биле су срдачне, топле али и од политичког значаја Руски цар је рекао како са највећим задовољством утврђује, да су између Русије и Енглеске, у последње време мно-

га важна питања успешно решена, и изрекао је наду да ће и будућа питања пријатељски бити решена на основу споразума, који је између обе ове државе склопљен. Краљ Едвард је у свом одговору нагласио како свим срцем потписује све оне речи, које је цар Никола изрекао о постигнутом споразуму између Русије и Енглеске. Тај споразум не само што ће ближе донети једно другом енглески и руски народ већ ће омогућити и пријатељски споразум у некојим важним питањима будућности И тај споразум служиће на добро не само Русије и Енглеске већ и по општи светски мир. Нада се да ће овај данашњи састанак изазвати нови скорашњи састанак.

Обе ове здравице неминовно сведоче, да се ревалском састанку мора приписати велики политички значај. У Берлину већ знају, како је у мађедонском питању постигнут у Ревалу већ до сад потпун споразум но изнеће га тек после овог састанка. Знају још и то, да Русија иде за тим, да одржи вођство у мађедонском питању, и како ће у тој ствари ускоро поново ступити у додир са Аустро Угарском.

Из Петрограда јављају како вође великих странака руске думе раде на корпорацијама и удружењима које ће да зближи Русију и Енглеску Ове ће имати своје заступнике у великим варошима Енглеске, а енглеско друштво да се пријуби руским пропагандама.

Још јављају из Петрограда, да националистички руски листови све јаче нападају Немачку

Хрватско-српска коалиција у Будимпешти.

Будимпештански листови јављају, да је више посланика хрватско-српске коалиције стигло у Будимпешту и да ће се бавити тамо више дана Хоће да учествују у расправи саборској о железничким инвестицијама а и да се известе о политичком стању Изјавили су будимпештанским новинарима, да у Хрватској нема никакве промене. Исто је као и пре више месеци. Рекоше да је јавно мнење Хрватске чврсто уз њих. Не држе да ће пре јесени наступити какве промене у политици угарске владе према Хрватској, али ипак уверавају, да су покушаји расплета могући само посредовањем коалиције Рекоше како се хрватско јавно мнење живо занима са тим расплетом, а успех би се могао постићи тако, кад би дошла у Хрватској прелазна влада, која би према хрватским жељама решила спорна питања и тада уступила своје место влади, која би се образовала из крила хрватско српске коалиције.

Ово је друго главно, због чега се чланови хрватско-српске коалиције налазе у Будимпешти. Као што се види дошли су и опет, да се понуде и препоруче угарској влади Истина Супило је говорио и у сабору, али је читао свој говор на мађарском језику — Господа из хрватско српске коалиције, канда већ не могу да дочекају да дођу на владу, те с тога се сигурно и хрватско јавно мнење тако живо занима са расплетом. И као што се види, донеше и предлог как да се спор изгладди. Бадава, баш им се жури.

Новости из средишта митрополије.

(Трамва. Висока посета. Шенуо памећу)

Администратор патријаршије епископ Лукијан Богдановић трампио је економе. Досадашњег дворског економа злогласног Методија преместио је у богословски семинар, а економа богословског семинара Герасима Чобанића поставио је за дворског економа „привремено“.

На цар Константина и царицу Јелену, дошао је амо у Карловце сремски велики жупан Хидегети и посетио је г администратора Лукијана код кога је и на ручку био

Прослављени земунски прота и катихета Фра Думитар Руварац шенуо је памећу. (Неверујемо, јер је никад није ни имао. Пр. У. „З.“)

Да ли из пркоса или наклоности ка „гшефтовању“

Јављају нам из Вел. Св. Миклуша: Овдашња мушка учитељска школа има свој учитељски стан од памтивека а женска већ више од двадесет година. Сад ће женска школа доћи на продају, а народ имати да се бочи са плаћањем станарине учитељу и учитељици Истина за ту зграду добиће се новаца, али народ зна, да ће се то развући, па било и није Свет је огорчен што се продаје, јер ве ли, оно што се прода, више се натраг купити неће. И свако се пита због чега се био поп Агрима тако запенушио радећи, да до продаје дође Једни веле да то чини из пркоса, други из радозналости, да види кад учитељ и учитељица иду у школу и из школе, јер овако не види, пошто су стан и школа у једној згради Трећи опет веле д није ни једно ни друго, већ што и парох Агрима, по примеру либерала воле да тргује И то вели, кад се без невоље могла продати бечинска кућа, што да се не може продати и учитељски стан овде у Сентмиклушу. Које је сад истина од ово троје Да ли прво, друго, треће или све троје помало.

Принц Бонапарта у Београду.

Читамо у „Тр Гласнику“; У суботу по подне дошао у Београд принц Виктор Наполеон Бонапарта, који ће се у Београду бавити неколико дана, као гост краља Петра. Он се сад налази у Цариграду, где му је приређен леп дочек, па ће оту да преко Софије овамо; одсешће у Гранд Хотелу где му је већ резервисан, цео први спрат.

Принц Виктор Наполеон је унук краља Вестофалије Жерома Бонапарте рођеног брата Наполеона I Његов отац, а Жеромов син Наполеон Јосиф Карло (Плон-Плон) рођен је г 1821 у Трсту а умро у Риму 1891. Жена његова, Клотилда а мајка принца Виктора Наполеона, била је кћи италијанског краља Виктора Емануела и родила је још једног сина, Луја, који се сад налази као генерал-мајор у руској војсци, но онај је млађи, јер је рођен 1864. док је принц Виктор рођен 1862.

Као унук Жерома брата Наполеона I. краљев гост Виктор Наполеон стоји на челу Бонапартистичке странке; до 1886. године живео је повучено у Женеви а у последње време у Бриселу.

Киша са тучом на све стране

О католичким Духовима са свим се променуло време, ужасну врућину замени у једанпут јесење време. Падала је благодетна киша скоро по своју државу, али на жалост са њоме скоро свуд и лед. По извештајима, који су стигли пољопривредном министарству, леда је било:

У земунској жупанији у вараждинском и галсечком срезу, где је падао лед као кокошије јаје. Лед није додуше дуго падао, али је због своје величине велику штету починио на кромпиру, пасуљу и кукурузу.

У баршкој жупанији у срезу вербешком.

У хантској жупанији, срезу ипољшагском, где је до 6000 јутара усева скоро уништио

У ноградској жупанији у балашађарматском срезу.

У појединим срезовима пожунске, комонске, шопронске, бекешке, хајду, саболч, и сатмарској жупанији.

У банату у великокикиндском срезу, где је лед падао 5 минута и око 1000 јутара усева уништио.

У берег и унг жупанији такође у неким срезовима.

У Лемхењу, општини у жупанији харомсек, као и у околици јој о Духовима је падао лед као јаје, који је сав хатар у млево сатрео. Ни најстарији људи не памте таки случај. Сва становници су као утучени. јер и оно мало, што је иза ове суше остало, и то им је сада поништено.

Прогутао змију.

У једном хрватском селу десио се овај случај. Један човек спавао на својој ливади. У сну беше змиуо, те му једно змиче од педља, иначе отровно, уђе кр з уста и спусти се у желудац Три се дана мучио сиротан. Змија му дође до грла, али не могући изаћи на поље, опет се спусти унутра Трећи дан легне опет на леђа, зине и змија му полако изађе из уста Човек је здрав, само је малакав које од страха које од нејела за ова три дана.

Босански зулуми.

Бањалучки окружни суд осудио је Петра Кочића и Васу Кондића, уреднике „Отаџбине“, на по осам месеци тамнице. Суд апелације у Сарајеву повисио је ову казну Петру Кочићу на петнајст, а Васи Кондићу на дванајст месеци. У процесу, што је поведен против уредништва „Отаџбине“ и некојих грађана из Бање Луке ради издајства двора, ратни суд је већ донео осуду. Али је није објавио, док је не потврди ратни министар. Говорећи о том, вели „Српска Ријеч“, да је овакав поступак гори од преког суда, јер онде се бар одмах објави пресуда.

Претрес српских домова и дообе српске земље.

Јављају нам из Новог Пазара: Пре пет до шест дана мутесариф сенички отишао је и Нову Варош, те са кајмакамом нововарошким дели земљу Мухаџерима у планини Мангурги. — У исто време отпочели су претрес свих српских станова, па су чак отпочели прекопавање српских гробова не би ли нашли каквих писама и књига. Међу српским становништвом влада и огорчење и страх.

Владика као кортеш

Јављају нам из темишварског среза: Свештеници раздају изборницима позивнице за изборну скупштину На свакој скоро стоји име дра Саве Путника. А верни свештеници врше тачно послат им поверљив налог и при предаји тих позивница, још изрично сваком кажу: Поздравио те владика и поручио ти је, да никако не радиш другче, већ да гласаш на дра Саву Путника Ето зашто су мимоиђене црквене општине и зашто је предано парохијским званима да изборницима даду позивнице. А шта ће тек бити при избору у епископском двору, где је избор заказан. Епископ Летић и сувише је заборавио на епископско достојанство и снизио се до заслепљеног кортешког агента за алмажанско брчно перо дра Саву Путника, Овако ниско није падао ни један епископ, па још онај, који је у Русији учио духовну академију.

Брзојави „Застави“.

Стигли 29. маја.

Састанак у Ревалу.

Ревал. Краљ Едвард подуже се саветовао са министром спољних послова Изволским о мађедонском питању Постигнут је потпун споразум

Угарски сабор.

Будимпешта. Усвојен је предлог о железничким инвестицијама у начелу и појединостима.

Суђење на Цетињу.

Цетиње. Данас је државни тужилац говорио и браниоци.

Одговорни уредник
Константин Брадваровић.

ЗЕМЉА
од 120 ланаца, ораћа,
са потребним стајама и бунаром издаје се подзакуп (аренду) од 30 септембра о. г. — Земља се налази у атару тителском (Бачка). За услове обратити се
Фрањи Шпири
628 2—10 у Тителу.

КО ХОЋЕ ЈЕФТИНЕ
РАКИЈЕ
БЕЗ КАЗАНА,
нека купи од Радована Поповића трговца из Ujvidéka књигу, из које се може научити како се праве све ракије и манипулирати вином; цена је 6 круна. Тако исто продајем за прављење ракије потребни материјал и прашак без шпиритуса цена је за 100 литара 8 круна. Ко је за једнога много, нека се удруже њих више па нека наруче. Ко докаже да материјал није добар примам га натраг и враћам новце. 617 4—10

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.